

IGNORANȚĂ ȘI INCOMPETENȚĂ

Cedarea proprietăților private și publice din Transilvania după 1990

de Octavian Căpățînă

Înainte de orice demers să vedem ce înseamnă proprietatea feudală, care nu e o proprietate absolută și nu poate fi asimilată sub *noțiunea burgheză de proprietate*. Nu un jurist, ci marele și inegalabilul istoric David Prodan în *Iobăgia în secolul al XVI-lea* ne lămurește asupra confuziei proprietăților:

«Pământul alodial se creează, se dezvoltă, am văzut, în dauna celui iobăgesc. Nu din pământul propriu al stăpânului se separă un pământ iobăgesc, ci, invers, din pământul comun sătesc se separă treptat un pământ alodial. Pornit pe calea producției proprii, stăpânul simte și el nevoia unui pământ de cultura propriu, asemănător cu cel al iobagului său producător. Am văzut pe ce căi a trebuit să-și constituie stăpânul pământul său: adesea prin uzurpare, prin violență, servindu-se de imunitatea sa, de puterea sa de constrângere extraeconomică, întărită considerabil în noile raporturi feudale ale șerbiei. Pentru a deschide această posibilitate, a fost nevoie de schimbarea conceptului însuși de proprietate, de schimbarea stăpânirii feudale într-o atotcuprinzătoare proprietate feudală. Constituit în asemenea condiții, aci pământul alodial nu mai putea fi numit în nici un caz "rezervă seniorială". El nu e un pământ rezervat de stăpân pentru culturile proprii din totalitatea pământului propriu, distribuit pentru cultură supușilor domeniului său, ci, invers, din totalitatea pământului comun sau sătesc se desprinde treptat un pământ propriu alodial, născându-se și crescând prin extindere în dauna celui iobăgesc, prin cuprindere din pământul obștesc sau sătesc. Căci trebuie făcută o deosebire netă între proprietatea feudală asupra domeniului feudal și proprietatea pământului de cultură din cadrele lui. Una era proprietatea pământului în ansamblul lui, rod al daniei, și alta proprietatea pământului cultivat din cadrele lui, rod al muncii. Pământul alodial constituindu-se în dauna celui țărănesc, din pământul obștesc sau sătesc, în ochii țaranului, constituirea lui în tot cazul nu apărea ca un drept, ci ca un abuz. Aceasta cu atât mai mult, cu cât el aducea cu sine și obligațiile lui de muncă, generatoare ale șerbiei, o muncă distinctă care nu-și mai avea răsplata la care iobagul avea dreptul chiar în virtutea *Tripartitum*-ului. Și dacă acest pământ, cucerit prin asemenea mijloace, fructificat prin muncă iobăgească, putea fi considerat proprietatea stăpânului, cu atât mai mult trebuia să se socotească el, iobagul, proprietar al pământului său, cucerit anterior și fructificat prin munca sa. Separația dintre cele două pământuri se adâncește și mai mult prin faptul că ea începe să fie întreținută și apoi tot mai mult accentuată chiar de stat, interesat, ca și stăpânul, să-și asigure o bază cât mai stabilă pentru sarcinile sale. Statul va veni și el să împiedice conștient, consecvent confundarea celor două proprietăți. E și el direct interesat în calificarea de iobăgesc a pământului iobăgesc din hotarul satului și în integritatea permanentă a acestui pământ.

Separând categoric cele două pământuri, alodial și iobăgesc, aruncând sarcinile publice exclusiv asupra pământului iobăgesc, vine acum și statul să întărească și mai mult pe iobag în conștiința proprietății sale. Raporturile se precizează, separațiile se adâncesc mereu. Așa cum s-au separat două clase perfect distincte, a nobilimii privilegiate și a iobăgimii purtătoare de sarcini, se separă acum și două pământuri perfect distincte, un pământ alodial, complet scutit și un pământ iobăgesc purtător al tuturor sarcinilor, senioriale și publice deopotrivă.

Dar pentru a înțelege mai bine distincțiile, trebuie să facem inteligibilă însăși noțiunea

de proprietate feudală. Proprietatea feudală nu e o proprietate absolută; pentru a o înțelege, trebuie exclusă din capul locului această *noțiune modernă de proprietate*. Proprietatea feudală e o noțiune colectivă, un ansamblu de drepturi de proprietate, în care aceste drepturi, spre deosebire de proprietatea absolută, nu se juxtapun, ci se suprapun, nu se exclud, ci se includ. Ea este o ierarhie de drepturi de proprietate, care se completează sau se limitează unele pe altele. În conceptul de proprietate feudală nimeni nu e proprietar deplin al bunurilor sale imobile. Pe această scară ierarhică proprietatea fiecăruia e limitată și în sus și în jos, a fiecăruia e condiționată de servicii sau grevată de sarcini; e o ierarhie de drepturi și îndatoriri reciproc condiționate. Dreptul de proprietate, ierarhic, include pe rege, pe stăpân, pe supus. În felul acesta nici stăpânul feudal nu poate fi proprietar deplin. Proprietatea lui, în sus e dependentă de rege. Dreptul lui de proprietate decurge acum din dănie regală, e condiționat de serviciul datorat, de credința față de rege, care în caz de necredință poate să i-l revoce. Pământul nobilului mort fără moștenitori îi revine regelui. Orizontal, proprietatea lui e îngădită de drepturile familiei sale, de drepturile ei de moștenire, de legea aviticității, de drepturile rudelor sale, de drepturile de preemțiune etc. Moșia sa avitică nici nobilul nu o poate înstreina, cel mult o poate zălogi, cu drept de răscumpărare. Iar în jos e îngădită de drepturile incluse ale supușilor săi. Față de ei proprietatea se reduce la o stăpânire, iar această stăpânire se concretizează în dreptul la prestațiile lor. Moșia i s-a donat cu supușii de pe ea, cu drepturile și îndatoririle lor, ou toate drepturile de "proprietate" incluse, în condițiile și raporturile de producție interne existente. Prin satele donate i s-au dăruit obști cu drepturile, cu pământurile, cu folosințele, cu obiceiurile lor. Regele nu-i putea dona decât ceea ce avea, domenii sau ținuturi locuite, cu sate, pentru a le stăpâni în condiții feudale, adică spre a beneficia de veniturile lor existente sau posibile în condiții feudale, sau locuri pustii (*desertae*) pentru a fi populate și stăpânite în aceleași condiții. Și, firește, dreptul de moștenire în caz de desherentă în cadrele domeniului. Chiar acum când în virtutea șerbiei stăpânul domeniului e și stăpânul omului, cu bunurile și "moșia" sa, nu proprietar direct al moșiei acestuia. Iobagul datora stăpânului său prestații nu în virtutea dreptului absolut de proprietate al stăpânului asupra pământului, ci în virtutea dreptului suprapus de stăpânire al lui asupra domeniului. Acest drept al stăpânului se concretiza în renta feudală. La aceasta se reducea dreptul său suprapus de proprietate. În funcție de ea își valorifica moșia în cazul tranzacțiilor. El face tranzacții asupra domeniului său sau conținutului lui, unităților lui componente, nu asupra pământului lui. E interesant că textele documentare și juridice folosesc și pentru moșia feudală obișnuit termenul de *possessio* și nu pe cel de *proprietas*, numind pe nobilul stăpân de moșie *homo possessionatus* în raport cu omul dependent numit *homo impossessionatus*. În schimbul prestațiilor, și stăpânul datorează supușilor săi apărare, ocrotire, justiție, de care orice om are nevoie în nesiguranța vieții de acum, în mijlocul primejdiilor la care e permanent expus. Asemenea raporturi se creează chiar și în cazul colonizărilor de oameni liberi. Noii veniți se angajează la prestații față de un stăpân în schimbul ocrotirii sau apărării, raporturi care progresând pot duce, după împrejurări, la dependență sau la emancipare prin privilegii, cum s-a întâmplat: de pildă cu coloniștii sași. Cât privește dreptul de proprietate suprapus al regelui ... se reduce doar la un *dominium*, numit *dominium eminens*: Pământul țării trebuie să-I doneze supușilor săi (nobili) pentru servicii credincioase sau să-I păstreze ca bun al Coroanei. Pământul moștenit de la nobilii morți fără urmași sau luat de la necredincioși trebuie să-I doneze credincioșilor săi. Dania e obligație și mijloc de asigurare a puterii regale.

Pe această scară a drepturilor suprapuse sau subordonate și inclusive de proprietate sau de posesiune, iobagul are și el o proprietate sau posesiune. Are și iobagul o proprietate sau posesiune avitică, moștenită din tată în fiu și alta de achiziție,

pământ defrișat prin munca sa, pământ cumpărat sau zălogit, pământ propriu de care poate dispune ca și stăpânul său. Pământul lui nu e un pământ *distribuit* din pământul propriu al stăpânului, el nu-și primește pământul, "soarta" din pământul alodial al acestuia, îl are din proprietatea comună, în virtutea dreptului său la această proprietate comună. Iar pământul individual e desprins din proprietatea comună prin munca sa. Casa, curtea, grădina, via, curătura țin loc aparte și în avutul imobil al iobagului. Acestea nu-i puteau fi luate nici de stăpân fără o convenită despăgubire. Pe acestea le putea valorifica și la plecare sau chiar după plecare. Termenul oficial de *sessio*, însemnând așezare, loc de așezare și insinuând și o așezare pe pământul stăpânului, nu e totuși o *tenure* din pământul stăpânului, așezarea sa e obișnuit preexistentă stăpânirii feudale care doar i s-a suprapus. Pământul primit de supus prin distribuire e o *tenure* din pământul obștii, Supusul e membru al obștii, care e stăpână a pământul comun, își are conducerea, justiția proprie, își împarte între membrii săi, chiar dacă sub supravegherea stăpânului acum, singură pământul. Sesia și pământul aparținător, textele le califică *haereditas, orokseg*. Chiar la vânzările-cumpărările de iobagi, am văzut, iobagul e vândut sau cumpărat împreună cu moșia, cu (sau fără) "ereditatea" sa (*orokseg*). Când se circumscrie, sesia iobăgească ne apare sub aceeași formulă. inclusivă a tuturor folosințelor sale, și însoțită de același *ab antiquo ca ca cea a omului liber, și e supusă aceluiași regim de drept ca orice proprietate.*»

Să mai adăugăm că iobagii erau obligați să construiască drumurile, podurile, zidurile cetăților și orașelor, apoi prin abuz de putere și clădirile și castele feudalilor. Să mergă la oaste pe cheltuiala lor ca oameni liberi ce erau la începuturi și ce se considerau, să găzduiască (casă și masă) oastea, dregătorii, feudalii. Să lucreze o zi pe săptămână la început și prin abuz, cu timpul, să lucreze 6 din 7 zile pe săptămână pe domeniul seniorial, alodial, constituit tot prin abuz cum am văzut. Până unde s-a ajuns, iată ce scrie Iosif al II-lea către împărăteasa Maria Tereza și Consiliul de stat, după prima vizită în Transilvania: "*Iobagul este un sclav al domnului său, el n-are nici un mijloc de existență, trebuie să slujească mult sau puțin, după bunul plac, cum și unde vrea domnul său*" [101 p.187].

Prin urmare, în 21 iunie 1854, când, în fine, s-a dat curs, parțial și strâmb, cererilor românești ale revoluției de la 1848: iobagilor li s-a „dat” contra despăgubiri, chiar pământul lor iobăgesc! Latifundiarii au „dat” contra despăgubiri mari ce nu le aparținea, *Patenta* imperială făcând-o tot ei; așa a văzut și eminentul jurist Schuller-Libloy, profesor la *Academia* (săseacă) *de Drept* din Sibiu: „*Aristocrația a întocmit ea singură Patenta din 1854* (prin care s-a distribuit pământul urbarial țăranilor): *absolutismul* (guvernarea Alexander von Bach) *nu a făcut decât să o pună în aplicare*” [ret p.225]. Feudalii primind despăgubiri pentru ce n-a fost niciodată a lor, pământul iobăgesc, dar 1) păstrând drepturile regaliene (cârciumăritul, morăritul etc) 2) reținând proprietățile luate prin abuz, adică împroprietărându-se în sens modern cu alodiile [4 vol.II p.637]. Pădurile și pășunile comunale sau parte din ele, preluate în folosință, prin abuz, de feudali și transformate cum a arătat D. Prodan în pământ alodial, pământ care nu era purtător de sarcini, după cum știm, au fos trecute în proprietate foștilor feudali, care astfel se transformă în latifundiari.

Am văzut deja că nu poți fi lingvist de valoare dacă nu ști istorie**, iată, acum se vede că nici jurist de valoare nu poți fi dacă nu cunoști istorie. Odată lămurită confuzia asupra proprietății feudale să vedem ce se întâmplă în zilele noastre.

Avem trei tipuri de proprietăți românești cedate, fără nici o noimă logică, juridică, morală sau politică, unor persoane sau unor instituții maghiare, rasiste și șovine din creștet până în picioare, dintotdeauna, cedări datorate în primul rând corupției și incompetenței judecătorilor români, pe deasupra, și ignoranți și inculți. Evident, legile elaborate de politicienii corupți până în măduva

oaselor, dar în aceeași măsură ignoranți și incompetenți au ușurat „operația juridică”.

Din prima categorie fac parte moștenitori sau autopropuși moștenitori ai foștilor latifundiați maghiari, care după 1918 au optat pentru cetățenia ungurească și a căror latifundii au făcut obiectul reformei agrare (legea *Reformei Agrare din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș* din 30 iulie 1921). În urma reformei au fost împrăștiți deopotrivă toți țărani, indiferent de etnia declarată. Latifundiații și moștenitorii lor au fost despăgubiți cu vârf și îndesat de România, pentru că juriști și politicienii vremii (perioada interbelică) nu au fost capabili să facă diferența între **confiscarea** pentru *cauza de utilitate publică* și **împărțirea** funciară (reforma agrară) ca *justiție socială*. Sau cum scria Etienne Bartin, prof. de drept internațional privat, de la Paris, jurisprudența a pierdut o jumătate de secol (de la 6 august 1789) pentru a descâlci între drepturile feudale și cele funciare [Coș].

Reforma agrară din România nu a fost nici de drept, deoarece reforma agrară nu face nici o deosebire între „naționali și străini” și nici în fapt orientată contra resortisanților străini (inclusiv a celor din Ungaria). Latifundiații prin Guvernul ungar au pretins un tratament preferențial și în prostia lui guvernul român a consimțit (1921-1930) creând Fondul Agrar (66.920,72kg aur), deschis în Elveția, alături de Cehoslovacia și Iugoslavia. Când Hitler și Mussolini au cedat nord-vestul Ardealului lui Horthy, latifundiații au preluat integral feudele ce au făcut obiectul reformei agrare din 1921, deși încasaseră de la statul român cea mai mare parte din contravaloarea lor. Dacă nu începea al Doilea Război Mondial, care ca și Marele Război, a fost și o operă a șovinismului unguresc, plata totală a despăgubirilor pentru feudele resortisanților unguri s-ar fi încheiat în 1944. În teritoriul cedat de Hitler Ungariei, după cele mai oribile crime imaginabile, maltratări, expulzări, înrolări în lagăre de muncă forțată, trimiteri pe front în linia întâia fără instrucție și la deminări în fața liniei întâi, s-au luat imediat, între altele, măsuri de lichidare a reformei agrare din 1921. Aceste măsuri au fost: a)deposedarea exclusivă de către autoritățile militare a proprietăților țărănilor români și ale bisericilor românești, b)expulzarea țărănilor români din satele mixte care au beneficiat de reforma românească, c)prin ordonanța nr 9370 din 24 decembrie 1940 institua „curatori” acolo unde proprietarul lipsea sau asupra proprietăților neglijate (unde făcuseră expulzări), d)prin ordonanța nr 1630 din 2 martie 1941, completată cu ordonanța 3400 din 4 iunie 1942 proprietăți miniere și toate concesiunile miniere acordate de statul român a fost declarate nule; ca urmare în afară de terenuri sonde, abataje, utilaje și construcții miniere au fost confiscate de statul fascist fără nici o despăgubire, e)prin confiscarea terenurilor comunale (pășuni, izlazuri) din satele românești conform ordonanțelor 1890/ din 11 martie 1941 și 2790/ din 13 aprilie 1941. Aceste au fost măsurile imediate luate sub administrația militară horthistă. Composesoratele românești au fost și ele imediat anihilate prin forță, ca apoi, în 1942, ministrul agriculturii Daniel a lui Banffy, stră, strănepotul cnezilor români din Hațeg, să dea ordonanța 2660 prin care modifică regimul silvic ungar doar pentru teritoriul ocupat, trecând composesorate românești în administrarea unor comisari ai guvernului horthist. Cu acest gen de legiferare ne-am mai întâlnit în „Hungaria” – adică cu legislații diferite în zonele nemaghiarizate. Banffy a dat ordonanța, și Banffy a profitat de ea! Un exemplu dintre sute: composesoratele românești din pratul Bradului (Lunca Bradului) au fost date în administrare maghiarizaților Eugen Monotz, Ernest Pater și Szortsei Geza, funcționari ai societății *Bangra*, societate ce aparținea lui Daniel Banffy; noii administratori au tăiat 250ha din composesoratele amintite și lemnul l-au vândut pe nimica societății *Bangra*! După analizarea situației din teritoriul cedat lor de către Hitler rasiștii maghiarizați (supra supra campioni ai rasismului) au pritocit ordonanța 970 din 12 ianuarie 1943 prin care au anulat ce a mai rămas de anulat din reforma agrară românească, respectiv retrocedarea pădurilor. Următoarea măsură legislativă a venit după 5 luni, ordonanța 3710 din 3 iulie 1943, care prevedea că terenurile atribuite de reforma agrară românească văduvelor de război și funcționarilor invalizi pentru construcția de case să fie trecute în proprietatea statului horthist

(numai în Cluj 1325 de astfel de proprietăți au trecut în proprietatea statului horthist [bra pg182]). În fine prin ordonanța 5200 din 18 decembrie 1943 s-a dispus revizuirea totală a drepturilor miniere românești în teritoriul ocupat de horthiști. Tot la acest capitol trebuie amintite și deposedările efectuate de autoritățile civile. Un exemplu, între sute altele: 60 de țărani din Corpadea și 32 din Gădălin, care cumpăraseră 175ha de la familia Gaal între 1928 și 1936, li s-a anulat contract de cumpărare, silnic, fără despăgubire, de către noile autorități horthiste [bra pg.196]. În teritoriul cedat, exproprierile pe cauză de utilitate publică făcute de noile autorități ultrarasiste au fost făcute și cu scopul pentru colonizări cu maghiarizați de la vest de Tisa. De exemplu în comuna Crăcești au fost expropriați „pe cauza de utilitate publică” terenurile țăranilor români pentru colonizări, cu alte cuvinte *utilitatea publică* pentru rasiștii maghiarizați era purificarea etnică a Transilvaniei. Coloniști, la care, am văzut, că s-a referit și ministrul comunist al Justiției Lucrețiu Pătrășcanu și a căror număr a fost a atins cifre impresionante de mai multe sute de mii.

Horthismul a fost substituit în 1945 în România cu horthiștii metamorfozați în staliniști, dar nici aceștia nu au mai putut susține „feudele” ungurești în numele „democrației proletare”, urmând o nouă reformă agrară a comuniștilor de la București, din 23 martie 1945. Prin *Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989* sunt retrocedabile și proprietățile feudale în care latifundiarul despăgubiți în perioada interbelică ce au reintrat în timpul ocupației horthiste și reîmpărțite după 23 martie 1945. Cu toate acestea, statul român după 1990, prin instanțele de judecată, populate cu *judecători corupți, incompetenți și ignoranți*, a cedat din nou unor prețiși moștenitori proprietăți feudale ce au făcut obiectul reformei agrare din 1921 și din 1945 și despăgubite odată sau de două ori.

Din a doua categorie de proprietăți, construite din fondurile adunate de la iobagi pentru instituții de educație, pe timpul Mariei Thereza și a lui Iosif al II-lea, cedate fără nici un argument juridic, fără asemănare cu regimul acestor proprietăți în Austria, Ungaria, Cehia, Slovacia, Serbia, Croația, Slovenia și Italia, unde acest gen de proprietăți au rămas în patrimoniul public. Constituirea fondurilor pentru școli, instituții de cultură s-a făcut din contribuția iobagilor, iar odată școala, teatru, filarmonica construite acestea s-au dat în administrare bisericilor recepte, adică catolice și calvine, nu doar însuflețite de șovinismul maghiar, ci promotoarele acestui detestabil rasism. Ori administrarea unei proprietăți de către un administrator nu-l transformă pe administrator în proprietar. Nici unde în statele succesoare imperiului feudal bisericile administratoare nu au devenit proprietare a acestor imobile! Aceste cedări sunt datorate corupției oamenilor politici și incompetenței judecătorilor români, pe deasupra, și ignoranți și incuți. Aceste „cedări” în justiție sunt asigurate de clasa politică coruptă, prin legi și amendate la legi! Serviciile noastre secrete sunt la fel de ingnorante și inculte, adică pe fond antiromânești precum erau și în epoca comunistă.

Din a treia categorie de proprietăți românești pierdute și nerecuperate până azi sunt cele în care criminalii horthiști s-au instalat în 1940, unii chiar în casele românilor uciși de ei în ceea ce am numit *genocidul continuu*, genocid din care face parte și *soluția finală* aplicată evreilor. Dacă cumva a rămas vreun supraviețuitor român, după 1944, ce îndrăzne să revendice proprietatea familiei era declarat manist, reacționar și trimis la Sighet, Gherla, Auid, tot de către criminalii horthiști, care au administrat treburile publice (cartea funciară, instanțele de judecată, miliția, procuratura și partidul) în calitate de „comuniști”.

20 dec. 2020, Cluj-Napoca